

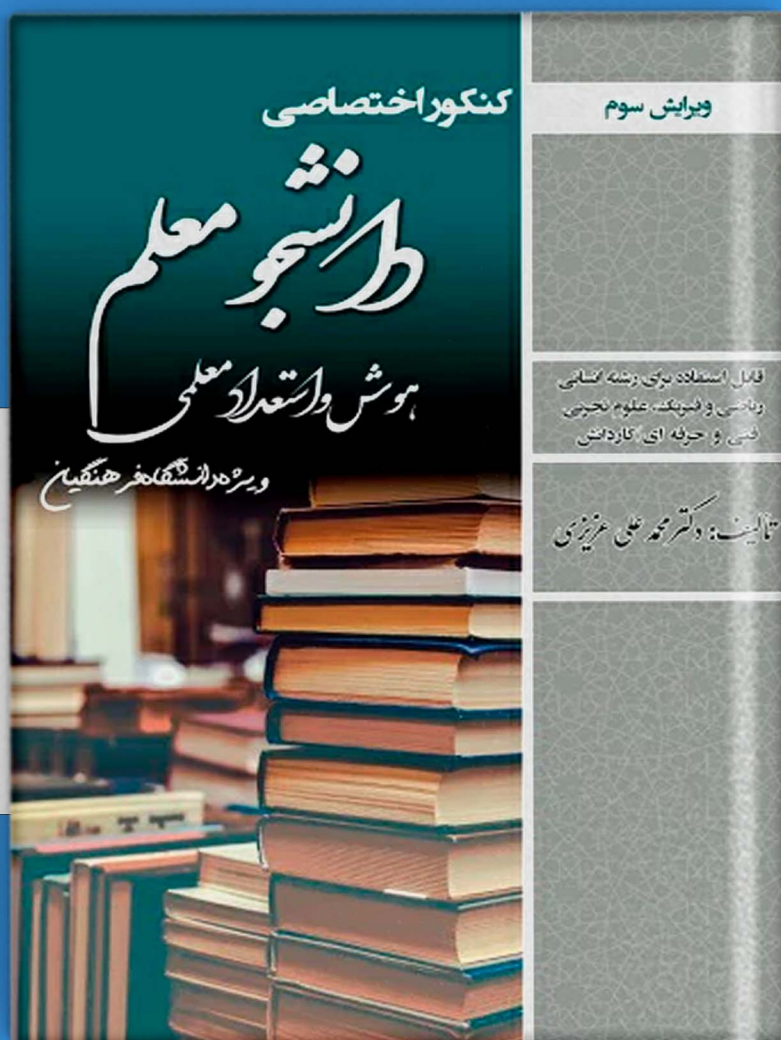
بانک کتاب مدابوک

بزرگترین مرجع خرید کتاب درسی و کمک درسی

MEDABOOK.COM

خرید کتاب هوش و استعداد معلمی

≡ کلیک کنید ≡

هر معلمی برای اینکه بتواند تدریسی موفقیت‌آمیز داشته باشد و کلاس درس را به نحو شایسته‌ای مدیریت کند؛ لازم است که نکاتی را به خاطر داشته باشد. آنچه در ذیل می‌آید ۱۰ اصل مهم برای موفقیت معلمان و آموزگاران در کلاس درس است که حاصل تجربه چندین ساله در این زمینه است.

۱- احاطه‌ی کامل معلم به موضوع درس خود: مهم‌ترین عامل موفقیت معلم این است که به تمامی جوانب موضوع مورد تدریس خود بطور کامل مسلط و در درس خود صاحب نظر باشد. در صورتی که معلم این شرط اساسی را دارا باشد می‌توان امیدوار بود که تمامی نقایص دیگر را برطرف نماید و یک معلم موفق باشد. اما در صورت فقدان یا نقصان این شرط اساسی به هیچ وجه نمی‌توان کار تعلیم را به سطح مطلوبی رسانید. لازم به تذکر است که مطالعه کتاب‌ها و مجلات و مطالب مختلف مربوط به درس و کمک‌گرفتن از معلمان با تجربه‌ای که همان درس را قبلاً تدریس کرده‌اند می‌تواند در این زمینه بسیار موثر باشد.

۲- طرح درس: یک طرح درس خوب و کامل می‌تواند موجب تفهیم کامل اساسی مطالب هر موضوع درسی باشد. نکاتی که بایستی در طرح درس مورد توجه قرار گیرند عبارتند از: بیان ساده و روان و قابل فهم بودن برای همه دانش‌آموزان، اجرای خوب معلم (از نظر تن صدا و شوخیهای میان درس)، روشن بودن مطالب مهمتر، معین بودن مطالبی که باید حفظ شوند و استفاده از مثال‌های ساده و دارای وجه شبه قوی با موضوع درس. طرح درس باید طوری طراحی و اجراء شود که کلیه شاگردان مطالب اساسی را فرا گیرند و بتوانند آنها را بازگو کنند.

۳- ایجاد تمرکز حواس در کلاس: چنانچه دانش‌آموزان در سر کلاس تمرکز حواس نداشته باشند نتیجه مورد نظر از درس گرفته نخواهد شد و مطالب بطور گسیخته در ذهن آنان جای می‌گیرد. راههای ایجاد تمرکز حواس بطور خلاصه عبارتند از:

- جلوگیری از شلوغی کلاس و به هم ریختگی کیف‌ها و کتابها؛
- راه رفتن معلم در کلاس و گاهی وقت‌ها نشستن بین بچه‌ها؛
- پرسیدن سوالات کوتاه از شاگردان در وسط درس؛
- ترغیب دانش‌آموزان به یادداشت برداشتن؛
- تقسیم کردن نگاه بین کلیه دانش‌آموزان؛
- ناتمام گذاشتن افعال بعضی از جملات و تکمیل آنها توسط دانش‌آموزان.

۴- اقناع همه جانبه دانش‌آموزان: شاگردان باید عملاً بفهمند که در روش علمی اثبات هر موضوع احتیاج به دلیل و رد آن محتاج مثال نقض می‌باشد و معلم را نمونه کامل در بر خورد منطقی با نظرات و پرسشهای علمی مختلف بیابند. علاوه بر آن معلم باید بتواند به پرسشهای دانش‌آموزان پاسخهای قانع‌کننده بدهد.

مطالعه مقاله چگونه از تدریس و تدریس خصوصی درآمد بالایی کسب کنیم؟ هم مفید است.

۵- ایجاد تحرک و شور و اشتیاق بین دانش آموزان و جلب علاقه شدید آنها به درس: این کار ابتدا با یک طرح درس عالی و اجرای موفق آن شروع می شود و آنگاه با مطرح نمودن کاربردهای درس عجایب مربوط به درس (بعضی از درسها دارای مطالب قابل توجه و عجیبی هستند که بیان آنها می تواند موجب برانگیخته شدن حس کنجکاوی و شگفت زدگی و جلب علاقه دانش آموزان به درس بشود) مطرح نمودن پرسشهای قابل توجه و در آخر با دادن تحقیقات در موضوعات مختلف و ارایه کنفرانسها و مقالاتی توسط دانش آموزان ادامه می یابد. (البته باید توجه داشت که در کلاس وقت زیادی به کنفرانس و سوال و جواب و غیره نگذرد باید از اتلاف وقت به هر صورتی جدا جلوگیری نمود ضمناً تکثیر بعضی از مقالات خوب برای تمامی دانش آموزان (با درج نام تهیه کننده آن) کار بسیار مفیدی است.

۶. وادار کردن دانش آموزان به تفکر: گاهی اوقات پاسخ ندادن به بعضی از سوالات و بیان پاسخ به نحوی بسیار دقیق می تواند موجب افزایش دقت دانش آموزان و ترغیب آنان به تفکر و مذاقه بیشتر در درس گردد و بدین ترتیب قوه ابتکار را در آنان تقویت نماید.

۷. کنترل تکالیف: در اثر کنترل دقیق تکالیف معلم از میزان علاقه مندی به درس دقت و سلیقه در انجام کارها و حتی روحیات دانش آموز شناخت بسیار خوبی پیدا می کند. علاوه بر آن کنترل تکالیف موجب قوام یافتن کار تدریس و فهمیدن این مطلب می شود که آیا مطالب درس برای دانش آموزان خوب جا افتاده است یا نه همچنین موجب می شود دانش آموزان تکالیف را با دقت بیشتری انجام دهند.

کلاً کنترل تکالیف به سه طریق انجام می گیرد:

(الف) کنترل اینکه همه دانش آموزان در کلاس دفترشان را آورده باشند: این کار در تمامی جلسات درس باید انجام شود و البته چون در حین قدم زدن معلم در کلاس و انجام شدن کارهای عادی کلاس (مانند دادن درس ویا حل تمرین ویا پرسش از دانش آموزان) انجام می شود لذا وقت خاصی صرف آن نمی شود.

(ب) کنترل دقیق تکلیف جلسه گذشته: این کار هر چند جلسه یک بار و بیشتر در مواقعی که تکالیف مهمتری به شاگردان می دهیم انجام می پذیرد. در این روش معلم تکالیف جلسه گذشته تمامی دانش آموزان را در سر کلاس ملاحظه می کند. البته معلم معمولاً فقط یکی از سوالات ویا تمرین ها را که از بقیه مهمتر است بعنوان شاخص در نظر می گیرد و جواب آنرا کنترل می نماید. آنگاه بدون اینکه شاگردان بدانند که او فقط همان یک سوال را خوانده است نظر خود را راجع به کل تکلیف بیان می کند. یک نکته مهم ودر ظاهر بی اهمیت در هنگام دیدن تکالیف به این روش جلوگیری از شلوغ شدن کلاس است. راه علاج این موضوع این است که ابتدا برای این زمان بیکاری شاگردان کاری را در نظر بگیریم مثلاً چند تمرین متناسب با زمان دیدن تکلیف روی تخته بنویسیم و شاگردان شروع به حل آن کنند یا چند صفحه از متن

درس را مشخص کنیم که انرا بخوانند و همیشه این احتمال وجود داشته باشد که بعد از دیدن تکالیف از آن چند صفحه پرسش کلاسی به عمل آید.

ج) کنترل کلی دفتر هر یک از دانش آموزان از نظر نظم زیبایی و صحیح بودن پاسخها: هر چند وقت یکبار باید دفترهای عده ای از شاگردان را جمع آوری کرد و در خارج از کلاس آنها را ملاحظه نمود. هدف اصلی در این نوع کنترل این است که معلم ببیند آیا پاسخهای پرسشها و تمرینات مهم که در کلاس قبلا تصحیح شده اند در دفترهای شاگردان نیز تصحیح و تکمیل شده اند یا نه.

۸- وضع نکردن مقررات دست و پاگیر تا جایی که به اساس تدریس و تفهیم درس لطمه نمی زند: مانند سوال نکردن در میان درس. چگونه تکلیف نوشتن، چگونه تزیین نمودن دفتر، چگونه یادداشت برداشتن در سر کلاس، چند برگ بودن دفتر و از همه مهمتر تحمیل نمودن جملات راه حلها و مثالهای کلیشه ای و از پیش تعیین شده به دانش آموزان که هر نوع آوری و ابتکار را از بین می برد. (البته مقررات ذکر شده در فوق کلی نیست و در هر درس نظر خود معلمین نافذ می باشد)

۹- پرسشهای کلاسی: پرسشهای عمومی کلاسی که از مطالب درسی جلسه قبل و یا حداکثر دو جلسه قبل گرفته می شوند در آموزش درس به شاگردان و آشنا نمودن آنها با نوع سوالات امتحانی بسیار موثر است و اضطراب آنها از امتحان را نیز کاهش می دهد.

در اینجا فقط به ذکر چند نکته در مورد پرسشهای کلاسی بسنده می کنیم:

الف) بهتر است زمان پرسش کوتاه باشد؛

ب) شاگردان از قبل خبر داشته باشند که پرسش کلاسی دارند؛

ج) یا آسان باشد یا متوسط (هرگز سخت نباشد)؛

د) بیشتر پرسشها از مطالبی باشد که مرتبط با کتاب است؛

ه) حجم درسی که پرسش از آن به عمل می آید کم باشد؛

و) تعداد سوالات هر پرسش کم و تعداد کلی پرسشهای کلاسی زیاد باشد؛

ز) پرسش حتما در ابتدای ساعت درس بعمل آید؛

ح) اگر ممکن است پاسخهای غلط توسط خود دانش آموزان تصحیح شود (منظور پاسخ درست داده شود تا حواس همه جمع شود)؛

ط) حتما به نحوی در نمرات اصلی تاثیر داده شود (لازم است که از این مطلب دانش آموزان مطلع باشند).

۱۰- امتحانات رسمی: امتحان برای تعیین میزان کوشش دانش آموزان و همچنین برای تعیین میزان موفقیت معلم در تفهیم مطالب درسی برگزار می شود. یک امتحان خوب می تواند مقدا بسیار زیادی از بار آموزش را نیز به دوش بکشد.

در نظر گرفتن نکات زیر در امتحانات بسیار موثر خواهد بود:

- (الف) مدت زمانی را که معلم می‌خواهد برای رفع اشکال پس از امتحان اختصاص دهد بهتر است صرف طراحی یک امتحان دقیق و بی اشکال کند؛
- (ب) سوالات روشن و واضح باشد و ابهامی نداشته باشد، یعنی دانش آموز دقیقاً بداند که از او چه خواسته‌ایم تا دچار سردرگمی و اضطراب در جلسه امتحان نشود؛
- (ج) توزیع سوالات بین تمامی قسمت‌های درس متعادل باشد و از قسمت‌های مهم سوالات بیشتری بیاید. در ضمن حجم درسی که از آن امتحان می‌گیریم کاملاً برای شاگردان روشن باشد؛
- (د) از سوالات خود دانش‌آموزان نیز در امتحان با ذکر نام آنها استفاده شود؛
- (ح) تعداد سوالات امتحان کم و بارم هر یک زیاد نباشد؛
- (و) سوالات به ترتیب از ساده به سخت نوشته شوند تا شاگردان روحیه خود را نبالند؛
- (ز) تعداد سوالات متناسب با وقت باشد. امتحان نه کوتاه برگزار شود و نه خیلی طولانی؛
- (خ) حضور معلم در سر جلسه امتحان موجب دل‌گرمی دانش‌آموزان و گاهی اوقات موجب جلوگیری از اشتباه در فهم بعضی از سوالات و یا اشکالات احتمالی ورقه می‌شود؛
- (ط) تصحیح دقیق و سریع ورقه‌ها در نتیجه کار معلم بسیار موثر است. باید ورقه‌ها طوری تصحیح شوند که شاگردان حق اشکال گرفتن به ورقه را نداشته باشند چون این کار مضرات زیادی دارد. ضمناً بهتر است که معلم ورقه‌ها را شخصاً تصحیح نماید چون در این صورت شناخت بسیار خوبی از سطح علمی دانش‌آموزان و تواناییهای فردی آنها به دست خواهد آورد. مثلاً میزان دقت توانایی در جمله‌سازی و رساندن مطالب میزان هوش و استعداد و ابتکار و کلا نقاط ضعف و قوت تک تک دانش‌آموزان برای معلم روشن خواهد شد؛
- (ی) باید امتحانات متوالی طوری طراحی شوند که شاگردان همیشه بین حالت خوف و رجا باقی بمانند. این کار با گرفتن امتحانهای بسیار ساده و مشکل و متناوب امکان پذیر است. البته پرسشهای کلاسی هم می‌توانند در این زمینه کمک شایانی کند؛
- (ک) بعضی از عوارض طرح بد سوالات و یا بد تصحیح شدن اوراق امتحانی به طور خلاصه از این قرار است: شلوغی بعدی کلاسها، اعتراض و تجری شاگردان، اتلاف وقت برای پاسخگویی به اشکالات، سلب اعتماد شاگردان از معلم و بدبینی آنها نسبت به او، بدبینی و احساس تنفر نسبت به درس، احساس حق به جانب بودن و تضييع حق و از همه مهمتر باعث خرابی امتحان می‌شود. بعد از امتحان و تصحیح اوراق بایستی بررسی دقیق انجام شود و ثمره کار مشخص شود. مثلاً چنانچه در قسمت‌هایی از درس بیشتر دانش‌آموزان ضعیف هستند آن قسمت دوباره تکرار شود. در ضمن باید توجه داشت که نمره‌های امتحانی همان طور که نمایش دهنده چگونگی کار دانش‌آموزان است نشان‌دهنده کیفیت کار معلمین نیز می‌باشد.

بخش دوم شناخت کلی و علمی هوش

تعریف هوش Quotient

هوش عبارت است از توانایی یادگیری، توانایی حل مسائل، هوش عبارت است از توانایی فرد در تطبیق با محیط خود، هوش عبارت است از توانایی تفکر انتزاعی.

این سه تعریف مغایر یکدیگر نیستند. تعریف اول تأکید بر تعلیم و تربیت دارد. تعریف دوم بر شیوه مواجهه افراد با موقعیتهای جدید تأکید می‌کند، و تعریف سوم ناظر بر توانایی افراد در زمینه استدلال کلامی و ریاضی است. به این ترتیب، این سه توانایی با یکدیگر وجوه مشترکی دارند.

بنا به اعتقاد نظریه پردازان تحلیلی، هوش توانایی استفاده از پدیده‌های رمزی و یا قدرت و رفتار مؤثر و یا سازگاری با موقعیتهای جدید و تازه و یا تشخیص حالات و کیفیات محیط است. شاید بهترین تعریف تحلیلی هوش به وسیله «دیوید وکسلر» **David Wechsler** روان شناس آمریکایی پیشنهاد شده باشد که بیان می‌کند: هوش یعنی تفکر عاقلانه، عمل منطقی و رفتار مؤثر در محیط.

هنگامی که واژه «هوش» به گوش ما می‌خورد معمولاً مفهوم ضریب‌هوشی (IQ) به ذهنمان می‌آید. هوش معمولاً به عنوان توانائی‌های بالقوه عقلانی تعریف می‌شود. چیزی که ما با آن زاده می‌شویم، چیزی که قابل اندازه‌گیری است و ظرفیتی که تغییر دادن آن دشوار است. سنجش میزان هوش افراد یکی از مفاهیم روانشناسی است که توانایی و استعداد افراد در زمینه‌های مختلف و استدلال درست افراد در مواجهه با مشکلات را سنجش می‌کند. انواع تست هوش در زمینه‌های مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرند تا جایی که افراد در مورد آینده و انتخاب مشاغل خود نیز از تست هوش استفاده می‌کنند. نکته مهم این است که هر کدام از این تست‌های هوش برای سنجش یک نوع از هوش استفاده می‌شود و هر کدام کاربرد خاص و منحصر به فردی دارند. امروزه انواع تست هوش کودکان و تست هوش بزرگسال مورد بررسی قرار می‌گیرد.

هوش چیست؟

هوش یکی از مباحث مهم و بحث برانگیز در طول دنیا بوده است که با وجود معانی و تفاسیر زیادی که در مورد آن وجود دارد نمی‌توان برای کلمه هوش یک معنی کامل و جامع معیین کرد. در یکی از تعاریف مشهور هوش را اینگونه بیان می‌کند که هوش، فرآیندی ذهنی است که شامل ظرفیت منطقی، درک خودآگاهی، یادگیری، مهارت حل مسئله، برنامه‌ریزی، خلاقیت، دانش فردی، زبان و... است. و در یکی دیگر از تعاریف و نظریه‌ها در روانشناسی هوش را توانایی یادگیری از تجربه‌ها، تفکر انتزاعی و برخورد کارآمد با محیط و افراد پیرامون خود معنی می‌کند.